

‘NAK NG PI

Mina Deocareza

Madalas magtaka ang mga kaibigan ko noong noon. Bakit daw ba parang hindi ako mapalagay nang husto sa tuwing lalabas kami at magliliwaliw? Kahit legal naman sa magulang ang lakad, tila kalkulado pa rin ang kada hakbang at kilos ko na para bang inabutan ng tawag ng kalikasan sa maling lugar at panahon. Simple lang naman ang dahilan: Dating nagtrabaho bilang private investigator o PI ang nanay ko.

Matalas ang paningin ni Mama. Gabi man o umaga, alam kong di basta-basta ang kayang abutin at tagusin ng kaniyang mga mata. Hindi siya matatakan. Sa katunayan, malayo pa lang, kita niya na ako lalo kung kami’y magkakasalubong sa mga kalsada ng Antipolo noon. Wala akong ligtas, kahit makapal ang tao sa bayan; tiyak na mamamataan niya ako at agad mamumukhaan, saka siya sisigaw ng, “Anak!” Ayun, wala nang urungan.

Ang totoo, kahit ibang mga kakilala niya’y walang kawala. Hindi uso ang mga klasikong paraan ng pag-iwas sa kaniya, kaya iyong mga may atraso sa kaniya’y ni hindi makapagtago. Isa pa, kung subukan man nila, tiyak na matutunton at matutunton pa rin naman sila ng nanay ko.

Maging ang kaniyang pandinig at pang-amoy ay matindi rin. Kahit may sarili na akong cellphone noong high school, at kahit pa nauuso ang tawagan lalo noong may unlimited calls na, hinding-hindi ako tumatanggap ng tawag maliban na lang kung importante ito. Pakiramdam ko kasi, kahit nasa ibang kuwartero ako sa bahay namin, maririnig at maririnig niya ang usapan. Kahit mga kuwentuhan naming magkakapatid, kalkulado rin dala ng takot na baka may masabi kaming kung ano’t ikainis niya pa. Ramdam pa naman naming madali siyang makarinig ng kung ano-ano sa bahay.

“Ano iyóng pinag-uusapan niyo?” Ganito parati ang tanong niya sa amin. Parang walang laman kung ito’y iisipin, pero minsan, ang dating nito sa akin ay para bang sinusubok niya lang kami kung iba ang isasagot namin kumpara sa mismong paksang narinig niya.

Noong sa bahay pa niya ako nakatira, parati ring tumitigil ang tibok ng puso ko sa tuwing iniinspeksiyon niya ang mga hinubad kong damit bago pa man sila labhan. Hindi ako mapakali habang marahan niyang inaaalis sa pagkakabutones ang mga uniporme at dinudukot ang mga bulsa ng mga blusa’t palda para siguraduhing walang anumang bagay ang naiwan sa mga ito. Mas lalong tumitindi ang kaba sa tuwing inaamoy-amoy niya ang mga singit-singit ng mga damit. Alam kong inaalang niya lang ang tindi ng dumi sa mga damit, pero dahil sa dati niyang trabaho, hindi talaga ako makalma. Pakiramdam ko, kahit wala akong kasalanan, may kung ano siyang mapupuna at sasailalim na lang ako bigla sa isang interogasyon. Baka nga isalang pa ako sa lie detector test!

*

Marami na akong narinig na kuwento ni Mama tungkol sa dati niyang trabaho, lalo pa’t ilan sa mga kasamahan niya noon ay mga ninong at ninang ko. Nakilala ko na rin sa personal ang iba pa nilang mga kasamahan. Dahil sa mga binahagi nilang istorya sa akin, nalaman ko kung gaano katindi ang kanilang preparasyon para sa mga misyon. Kahit si Mama na kilala bilang matangkad na siga noon pa man, hindi nagpapahuli pagdating sa damitan sa tuwing may undercover missions sila noon. Siyempre, kailangan din nila ang acting skills.

Madalas ko ring mapakinggan ang mga kuwento tungkol sa pakikipagtaguan at habulan nila sa kanilang mga sinusundan o subject. Karamihan sa mga ito ay mga lalaking pinasusundan ng kanilang mga misis para makumpirma kung nambababae nga ba talaga. Kung totoo man, pakukunan sila ng litrato o anumang ebidensiya para may pruweba silang maaaring dalhin sa korte, sakaling maisipang magsampa ng kaso.

Sa motel ang karaniwang assignment ni Mama. Madalas pa, may kasama siyang katrabahong lalaki para kunwari ay magse-sexy time lang din at hindi paghinalaan ng sinusundan. Sa loob ng kuwartong karaniwa’y katabi lang ng kinaroroonan ng subject, tumatambay sila at sinusubukang pakinggan

ang usapan ng subject at ng kasama nito. Kung gaano man sila katagal sa loob, dapat antayin sila ni Mama at kung sinumang kasama niya. Maging ang pag-alis nila, kailangang abangan. Hindi puwedeng makatakas ang subject kaya kung kinakailangan, handa sila Mama na makipaghabulan.

Kung minsan naman, doon sila tumatambay sa loob lang ng kotseng nakaparada malapit sa kinaroroonan ng tinitiktikan nila. Stake out ang tawag dito, at karaniwang inaabot sila ng madaling araw o umaga sa paghihintay. Kaya na lang, kung minsan ay tumatagal nang husto ang ganitong mga lakad. Hindi naman sila puwedeng masyadong mawili sa kuwentuhan at iba pang gawain dahil bawal malingat. Baka matakasan sila ng sinusundan. Kailangan, matindi pa rin ang pokus sa trabaho. Kailangang labanan ang pagkabagot at antok. Dapat din, alisto para kung biglang may takbuhan, makahabol pa rin sila.

Ang paborito kong kuwento ng nanay ko ay iyong isang beses na muntikan na siyang mabuking sa misyon. Kailangan niyang makumpirma kung totooong ibinahay na ng subject ang kabit niya at ang tanging paraan lang para magawa ito ay ang pasukin ang bahay na kaniyang kinaroroonan. Bago pa lang daw si Mama sa trabaho noon, kaya kabado pa. Pero ano pa nga ba ang magagawa niya? Wala nang atrasan!

“Tao po!” Sigaw ni Mama habang kumakatok sa pinto, medyo manginig-nginig ang boses. Grabe ang kabog ng puso niya, pero hindi niya puwedeng ipahalata. Di katagalan, binuksan ng hinihinalang kabit ng subject ang pinto.

“Ano ‘yun? Sino ka?” Busisi ng babae sa kaniya.

“Ah, survey lang po. Puwede po bang pumasok? Mainit po kasi.”

“Teka, teka.”

Dali-daling pumunta sa may pintuan ang kanilang subject, mukhang nakatunog na may nag-uusisa sa kanila.

“Sino ka?” Tinanong nito, parang nananakot.

“Survey lang po sa—”

“Survey? Ano’ng survey? Sinusundan mo ba kami?”

“Ay, hindi po. Survey lang po talaga ito.”

Takot na takot na siya sa mga oras na iyon, pero dapat chill lang siya. Kung hindi, mas mahahalata ng lalaking may kakaiba sa kaniya. ‘Yun nga lang,

mukhang ayaw patinag ng subject nila. Halatang hindi siya kumbinsidong walang ibang balak ang nanay ko. Nagalit pa nga siya sa kasama niyang babae roon sa bahay. Bakit daw siya basta-bastang nagbubukas ng pinto at nakikipag-usap sa hindi niya kilala. Baka raw kung mapaano siya dahil sa kapabayaang.

Habang pinagagalitan ng lalaki ang kasamang babae sa bahay, hindi maiwasan ni Mama na mas matakot pa. Mas lumakas ang kabog ng kaniyang dibdib at pakiramdam niya, parang hihimatayin na siya sa anumang sandali. Buti na lang, nakaisip siya ng palusot.

“Ser, teka lang po, Ser. Nahihilo po ako!” Biglang sabi ni Mama habang kina-career ang pag-aktong mahihimatay.

“Bakit? Ano’ng nangyayari?” Pagalit na tanong ng subject.

“Ser, may sakit po ako sa puso. Parang inaatake po ako.”

“Ha?” Hindi pa rin kumbinsido ang subject.

“Naku, ayan na nga ba ang sinasabi ko!” Bulyaw ng hinihinalang kabit ng subject. “Tama na muna ang daldal diyan. Tulungan natin siya. Baka kung mapaano pa ‘yan, maging kargo de kunsensiya pa natin! Mahirap na!”

Nagmadali ang subject at tinulungan si Mama. Mula sa pinto, inalalayan niya ito papasok sa sala ng bahay, kung saan siya pinaupo sa isang sofa.

“Ayan, ayan, parang okey na po ako.”

“Talaga? Teka, tubig? Gusto mo?”

“A, opo! Sige po! Mainit din po kasi—”

“Sige, sandali lang,” sabi niya kay Mama, sabay baling sa kasamang lalaki. “Uy, please. Pakikuha naman siya ng tubig. Kawawa naman.”

Masama ang tingin ng lalaki sa kaniya, halatang may pagdududa pa rin. Iyon nga lang, wala na siyang magawa. Takot nga lang din yata siyang masisi kung mapahamak si Mama lalo na at nasa teritoryo nila ito. Kaya iyon, ang ending, kumuha rin siya ng isang basong tubig at iniabot ito kay Mama.

“Ito na. Inom ka.”

“Salamat po,” sabay abot ng baso at tungga ng laman nitong tubig. “Ayan, mas okey na po ako. Salamat!”

Ang suwerte nga naman ng nanay ko. Di na nga nabuking, nakumpirma niya pang totoo ang hinala ng kanilang kliyenteng may ibang babae nang ibinabahay ang kaniyang asawa. Nakalibre pa siya ng tubig.

Bilib na bilib ako kay Mama dahil sa kuwentong ito. Parang pampelikula lang ang tagpo. Iyon nga lang, imbes na puro aksiyon gaya ng karaniwang mapapanood sa espionage at heist films, mas comedy ang dating nito. Mas nakatatawa pa dahil walang habas sa paghalakhak si Mama sa tuwing ikukuwento niya ito.

Dahil sa dami ng mga ganitong istoryang narinig ko noong maliit pa ako ay minsan ko ring naisip na maging tulad ng nanay ko. Parang ang astig lang! Isa pa, pakiramdam ko ay mas magiging proud siya sa akin kung susundan ko ang kaniyang mga yapak. Siguradong matutuwa rin ang aking mga ninong at ninang, pati na rin mga barkada ng taray kong dati ring private investigator. Pero siyempre, naisip ko, bago ko pa man isiping gayahin ang propesyon ng aking mga magulang, kailangan ko muna ng matinding training. Para maging karapat-dapat sa kanilang mundo, dapat matuto muna ako ng mga kung tawagin ay ninja moves para malusutan ang mga dapat lusutan—gaya mismo ng nanay ko.

*

Sa tuwing paaalalahanan ako ni Mama na huwag magsinungaling, kumakabog nang husto ang puso ko. Kada sasabihan niya ako'ng kayang-kaya niyang malaman ang eksakto kong lokasyon, kung sino ang tunay kong kasama, at kung ano ang aking ginagawa, ramdam na ramdam ko ang kaba. Di tulad ng ibang mga magulang, kayang-kaya niyang totohanin ang kaniyang mga banta. Para siyang isang camera na nakasakay sa isang drone at mayroong matinding zoom-in powers. Hindi rin puwedeng maliitin ang kakayanan niyang kumuha ng detalye, para bang may matinik siyang recording capability at malaking storage capacity. At siyempre, di rin biro ang kaya niyang marating! Kaya nga, iba na lang ang takot ko noong nagsimula akong gumawa ng kalokohan noong ako ay nasa kolehiyo—tulad na lang noong minsang hindi ako umuwi sa bahay para makipag-inuman at magpalipas ng gabi sa tirahan ng dati kong dine-date.

“Enjoy kayo ni Jed!” Sabi ng text message niya sa akin, ilang minuto lang ang nakalilipas matapos kong sabihing hindi ako makauwi dahil may

tinatapos na papel para sa isang klase. Gaya nang dati, ginamit ko na namang dahilan ang kaibigan kong si Trisha dahil alam niyang nakatira ito sa loob ng unibersidad.

“Hala! Si Trisha po talaga ang kasama ko! Kung gusto niyo pumunta pa kayo rito, e.” Reply ko sa kaniya. Kunwari matapang, kahit na ang totoo’y hindi na ako mapakali. Malay ko ba, baka sinusundan na talaga ako.

Kinabukasan, tuloy pa rin ang pagpapanggap. Bukod sa pagsigurong walang kahina-hinalang amoy na kumapit sa aking damit at balat, naghanda rin ako ng mga imbentong kuwentong maaaring ibato kung sakali mang mang-usisa siya sa kung ano ang ginawa ko sa bahay ni Trisha. At para siguradong walang butas ang naratibo, nagpadala rin ako ng text message sa kaibigan ko at sinabihan siya kung ano ang sasabihin kay Mama kung i-text man siya nito tungkol sa nagdaang gabi. Buti na lang, game lang ang kaibigan ko.

Pagdating sa bahay, kinailangan kong ikalma ang sarili nang hindi pagdudahan. Kaswal na kaswal ang bati ko kay Mama. Maingat ko ring tinantsa ang kuwento; hindi bitin para di pag-isipang may itinatago, at hindi rin naman sobra-sobra para hindi paghinalaang may pinagtatakpan. Mukhang epektibo naman.

O, talaga nga ba? Kahina-hinala kasi ang katahimikan niya noong mga oras na iyon; walang tanong-tanong kung ano ang nangyari sa akin, ni walang pag-uusisa kung kumusta na si Trisha. Samantalang noong mga nakaraan, walang pasubali kung siya ay magtanong. Kulang na nga lang, ipa-reenact niya ang lahat ng mga nangyari sa aming lakad. Hindi ko tuloy maiwasang magtaka kung talaga bang kumbinsido siya kaya’t di mausisa o baka naman nananahimik dahil alam na niloloko ko siya at naghihintay na lang na aminin ko ang katotohanan.

Hindi ko alam, pero sa mga oras na iyon, malakas ang kutob kong nasundan na ako ng nanay ko. Malamang, nakita at narinig niya rin ang lahat ng mga kailangang makita at marinig.

Pero dahil sadyang matigas ang ulo ko, hindi ko tinigilan ang paggawa ng kalokohan, lalo na noong nagsimula akong mag-part-time job. Dahil may sarili nang pera, mas may kalayaan na akong umalis sa bahay. Pinapayagan na rin akong umuwi nang gabi, lalo na at madalas naman talagang natatagalan ako sa raket. Dahil mas malakas na ang loob, mas makapal na rin ang mukha ko pagdating sa paggawa ng kalokohan.

Sa mga panahong ito ko unang nasubukang pumasok sa motel. Bukod sa may taglay akong kalandian, curious din ako kung ano ba ang meron sa loob ng mga silid ng animong makasalanang mga gusaling ito na kung tawagin nila Mama noon ay “biglang liko” at “bahay na walang kusina.”

Di matawaran ang excitement ko noong unang makaapak sa isang motel. Sa SOGO pa iyon sa may Recto, kaya mas kakaiba ang thrill. Kaya lang, ang pagkasabik kong ito ay natalo ng kaba. Noon kasing pagpasok ko sa motel na iyon, una kong napansin ang dami ng mga taong naghihintay sa lobby. Hindi ko maiwasang mapaisip kung ilan sa mga iyon ang tunay na mga customer na naroon para sa sexy time. ‘Yung iba siguro, mga private investigator ding may sinusundang subject. Naku, baka mayroon pa sa kanilang mula sa ahensiyang pinagtrabahuan ni Mama. Lagot! Doon pa naman din nagsisilbi ang isa kong ninong. Paano kung nakatimbre pala ako sa mga tauhan nila?

Alam ko, OA ang pagkapraning ko sa mga oras na iyon, lalo nga at hindi naman ako ganoon ka-espesyal para laging sundan ng mga tao. Isa pa, walang oras ang mga gaya nilang magmasid ng hindi naman nila subject dahil ang pansin nila’y dapat nakatuon lang sa kung sino ang dapat sundan. Pero dahil guilty talaga ako dahil sa mga kasungalingan ko kay Mama, pati na rin sa mga kalokohang pinangako ko sa kaniyang hindi ko gagawin, kung ano-ano na lang talaga ang pumasok sa isip ko. Palakas nang palakas din ang dagundong sa puso ko.

Sa huli, tumuloy ako sa paggawa ng kalokohan at gumamit ng ibang rason kay Mama kung bakit hindi nakauwi. Hindi ko na maalala kung trabaho o kaibigan ang idinahilan ko. Basta ang mahalaga, nakalusot na naman ako. Hindi ginisa sa sangkatutak na mga tanong. Ni hindi niya ako tiningnan mula ulo hanggang paa na parang kung anong gamit na kinikilatis bago bilhin. Sobrang kalmado lang niya pag-uwi ko kinabukasan. Walang problema. O, talaga nga ba?

Siyempre, pagpasok ko sa kuwarto, hindi ko ulit maiwasang mangamba. Di ko maiwasang tanungin ang sarili. Talaga bang magaling akong magsinungaling o alam niyang niloloko ko siya? Baka naman alam niya, at hindi lang siya umiimik para pagtrip-an ako? Patay!

*

Nasa tamang edad na ako, kaya hindi na kinakabahan sa tuwing gagawa ng kalokohan. Dahil nakabukod na at may sariling trabaho, hinahayaan

na lang ako ni Mama na gawin ang anumang nais ko. Hindi rin siya pala-text o palatawag gaya ng ibang magulang. Kadalasan, sa Facebook na lang kami nagkakabalitaan at nagkakakumustahan.

Marami sa mga kaibigan ko ngayon, lalo na iyong mga hindi nakaalam ng dating propesyon ng nanay ko, laging pinupuri ang pagiging “chill” umano ni Mama. Buti pa raw siya, hindi praning gaya ng ibang nanay. Sila kasi, kahit matatanda na’t may sari-sarili nang mga buhay, kailangan pa ring magpaalam kung may gagawing mahalaga o may malayong lugar na pupuntahan.

Lagi kong sinasabi sa kanilang kaniya-kaniyang trip lang naman iyan pagdating sa buhay. At sa totoo lang, kung minsan, kinakabahan pa rin naman ako sa pagiging sobrang chill ng nanay ko. Oo nga’t hindi siya matanong at mausisa sa akin, pero ewan, minsan nagugulat na lang ako’t ang dami na niyang alam tungkol sa akin.

Madalas, magpaparamdam siya kung kailan may nangyayari sa akin tulad ng mga oras na may sakit ako o may pinagdaraan sa buhay. Hindi man ako maunang magsabi, parang ang bilis niyang makatunog na kailangan ko ng payo o kahit man lang pasimpleng words of encouragement.

Pero sa mga ganitong pagkakataon din, hindi ko mapigilan ang pagbabalik ng mga duda ko—paano kung talagang pinasusundan ako ng nanay ko? O baka naman, may tracking device kayang naka-embed sa kung saan mang sulok ng katawan ko kaya naririnig niya agad at nalalaman kung ano ang nangyayari sa akin, nasaan man ako? Ang awkward naman yata kung ganoon. O, siguro, ganoon lang talaga ang mga nanay sa kanilang mga anak.